

У наступному фрагменті перекладу відбувається заміна компонента донорської сфери метафори оригіналу:

And now at this moment, when hope was dead // Аж раптом тоді, коли він уже втратив будь-яку надію.

Метафора *dead* – «no longer alive» [4] замінена сталим виразом *втратив надію* ([*He*] *утрачати* (*утратити*) [*останню*] *надію* – (не) переставати вірити в здійснення чого-небудь [3, т.5, 70]). Метафори оригіналу та перекладу мають одну донорську концептосферу ЛЮДИНА, але різні знаки цієї сфери.

У наступному фрагменті перекладач зберігає орієнтаційну (за М. Джонсоном, Дж. Лакоффом) або аксіологічну (за О. Селівановою) метафору, замінивши донорську сферу:

... the very summit of glory was reached // ... слава їхня сягнула надхмарних висот

Пор.: *summit* (вершина) – «the highest point of something, especially the top of a mountain» [4] – концепт ГОРА; *висота* – «простір на великій віддалі від землі» [3, т. 1, 495] – концепт ПРОСТІР. Перекладач підсилює образ епітетом *надхмарний*.

У наступному фрагменті перекладу спостерігаємо збереження сенсорної метафори (використання знаків одних відчуттів на позначення інших) з «конкретизацією значення з метою підсилити образ» [6, 87–91].

It would have been music to his soul to hear the whisperings // Коли б він міг почути перешиптування товаришів, воно б прозвучало для нього солодкою музикою.

Метафора *music to his soul* у перекладі підсилюється *солодка музика*. *Солодкий* – «перен. який дає відчуття приємності або виражає задоволення, радість, насолоду» [3, т. 9, 446].

Отже, Володимир Митрофанов, перекладач роману Марка Твена «Пригоди Тома Сойєра», під час перекладу вдавався до метафоричних трансформацій, а саме метафоризації, деметафоризації, трансметафоризації та заміни компонента донорської зони за умови її збереження для установаження функціонально-комунікативної еквівалентності між оригіналом та перекладом.

Список використаної літератури:

1. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Мир сознания в языке. Монографічне видання / О. О. Селіванова. – Черкаси : Ю. Чабаненко, 2012.
2. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава:Довкілля-К, 2011. – 844 с.
3. Словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://sum.in.ua/>
4. Oxford Learner's Dictionaries [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.oxfordlearnersdictionaries.com>
5. Швейцер А. Д. Теория перевода. Статус, проблемы, аспекты / А. Д. Швейцер. – М.: Наука, 1988. – 216 с.
6. Newmark P. About Translation / Peter Newmark. – Clevedon (England) : Philadelphia Multilingual Matters, 1991. – 184 p.

Ілюстративний матеріал:

1. M. Twain The Adventures of Tom Sawyer / M. Twain. – Philadelphia, Pennsylvania: Courage Books, 1991. – 161 p.
2. М. Твен Пригоди Тома Сойєра [пер. з англ. В. Митрофанов] / М. Твен. – Харків: Фоліо, 2018. – 283 с.

Науковий керівник: к. філол. н., доцент Литвин І. М.

Д. С. Струнін

Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ПЕРЕКЛАД ЯК ІНСТРУМЕНТАРІЙ ІНФОРМАЦІЙНОГО ВПЛИВУ

У сучасному інформаційному світі роль перекладу невпинно зростає. Кожного дня завдяки перекладацькій діяльності передаються нескінченні потоки інформації, як на побутовому рівні – переклад художньої літератури так і на офіційному, у т. ч. міжнародному рівні (переклад офіційних заяв та звернень представників держав, міжнародних організацій, текстів проектів угод), в науковій сфері тощо. Особливості перекладу при веденні перемов, узгодженню проектів угод завжди були полем інформаційного протистояння. Необхідність

однозначного трактування тих чи інших понять визначило і назву міжнародних документів – трактат. Можна пригадати приклади різного трактування визначень (термінологічного мінування) при укладанні міждержавних угод між США та СРСР у сфері стратегічних озброєнь та протиракетної оборони, які обумовили претензії сторін до позицій розгортання радіолокаційних станцій чи чисельності та типів носіїв стратегічних ракет.

Якщо до недавнього часу переклад іноземних засобів масової інформації (ЗМІ) вважався засобом посередництва між державами для налагодження відносин та встановлення співробітництва, то сьогодні переклад трансформувався в ефективний інструментарій ведення інформаційного впливу.

Використовуючи потужності ЗМІ, міжнародні актори мають змогу вправно маніпулювати аудиторією для досягнення своїх політичних цілей через використання свідомо некоректного перекладу, тенденційного відбору джерел та статей (повідомлень), їх контенту, створення ілюзій стосовно значущості відібраних джерел тощо.

Велике значення має лінгвістична доступність цільової аудиторії чи навпаки, залежність її від перекладу на рідну мову, що характерно для населення України, Росії та інших країн бывшего СРСР відносно західних ЗМІ, що унеможлиблює роботу із оригінальним текстом. Також важливо мати потужні інформаційні ресурси, які спеціалізуються на перекладі іноземних ЗМІ та вибіркової публікації таких матеріалів мовою цільової аудиторії. Прикладом таких ресурсів є inosmi.ru, inopressa.ru, habr.com, russian.rt.com/inotv тощо, які, попри їх комерційну направленість, надають можливість Російській Федерації формувати належне сприйняття контенту іноземних ЗМІ російськомовної цільової аудиторії в багатьох країнах бывшего СРСР, в першу чергу свого населення та в Україні і Білорусі.

Це визначає актуальність створення власних інформаційних ресурсів, які спеціалізуються на перекладі та використанні контенту іноземних ЗМІ, а також оперативного моніторингу відповідного контенту аналогічних спеціалізованих ресурсів для російськомовної (україномовної) цільової аудиторії.

Науковий керівник: к.і.н. Супрунов Ю.М.

В. Г. Холоденко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ

У перекладацькій практиці помітне місце займає проблема перекладу неологізмів, тобто нових слів, що з'явилися в мові у зв'язку з розвитком громадського життя й виникненням нових понять. Уся пізнавальна діяльність людини фіксується насамперед у словах, назвах. Процес людського пізнання, досвід людини у зовнішньому світі – необмежені, тому кількість нових назв об'єктів реальної дійсності зростає неймовірно швидко.

Як відомо, слово здатне зберігати різноманітну інформацію. Зміст інформації кожної лексичної одиниці має два рівні. Перший рівень – понятійний. Це найважливіші, суттєві відомості про предмет, які є визначальними для його назви й називається лексичним поняттям. Другий рівень змісту слова – непотійний, він містить у собі додаткові відомості про предмет. Така інформація віддзеркалює позамовні відомості й визначається як фонові, наприклад, «студент сільськогосподарського вишу» та „aggie” (*a student at an agricultural college or a university with an „agschool tradition”*). Під час зіставлення лексичних понять цих двох слів приходимо до висновку, що вони еквівалентні в англійській та українській мовах.

Особливістю неологізмів є те, що вони здебільшого не фіксуються словниками. Та й саме визначення неологізму є відносним, оскільки тимчасові утворення в мові дуже часто бувають ще й оказіональними. Беручи до уваги ці особливості, матеріал дослідження було перевірено на наявність у словниках. Виявилось, що лише 34 одиниці із 200 відібраних для аналізу були зафіксовані словником.